

Óravázlat - részletes (Magyar irodalom)

Hajdu Zsolt

Téma: Az angol reneszánsz történelmi és kulturális háttere, a reneszánsz dráma jellemzői (9.évf.)

Óratípus: új ismereteket kialakító óra

Az óra célja: dramaturgiai ismeretek bővítése, alapfogalmak tisztázása, ismerkedés a korról

Taneszközök: projektor: képek, térkép, filmrészlet, zene

Idő	Menet	Didaktikai cél	Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység	Szervezési forma	Szemléltetés
0-10 perc	Megérkezés, az óra indítása	Rendtartó intézkedések, figyelem megteremtése.	„Hoztam nektek névjegykártyákat, néhány angol névvel a reneszánsz korból. A névjegykártyán használt betűtípus a reneszánsz időköt idézi (Palatino) kecses és erős vonalaival. Kártyák kiosztása, közben angol reneszánsz zenét hallgatunk. Feladat: Válogassátok ki közülük az ismert történelmi személyeket! „Írjátok fel a mai óra témáját, amely tehát az angol reneszánsz.”	A diákok kiválogatják az ismert történelmi alakokat.	frontális/egyéni	névjegykártyák, magnó (angol reneszánsz zene: Anthony Holbourne, John Dowland, egyéb)

10-15 perc	<p>Bevezetés az angol reneszánszba: történelmi háttér: I. Erzsébet uralkodása</p>	új ismeret kialakítása	<p>Főbb történelmi események megvilágítása, melyek Shakespeare szempontjából is fontosak: - ez az időszak Anglia virágkora, igazi nagyhatalommá válik, gazdasága nagy mértékben fejlődik -1558-1603: I. Erzsébet, „a szűz királynő” (VIII. Henrik és Boleyn Anna lánya) „Természetesen a dátumot nem kell tudni, de a századot igen!” Kérdések:</p> <p>1. Tudja-e valaki, miről híresek a szülők?</p> <p>„Most, hogy a szülőket kibeszéltük, térjünk vissza Erzsébet királynőhöz, aki szintén nem riadt vissza a kegyetlen eszközöktől, hiszen 1587-ben lefejeztette Stuart Mária</p>	<p>Válaszok:</p> <p>1. VIII. Henriknek hat felesége volt, akik közül kettőt (Boleyn Annát és Howard Katalint) lefejeztetett. Amikor az elsőtől (Aragóniai Katalintól) el akart válni, a pápa megtagadta a házasság érvénytelenítését, ez volt Anglia és a katolikus egyház szakításának utolsó fejezete,</p>	frontális	Táblakép
------------	--	------------------------	---	--	-----------	----------

			<p>skót királynőt, aki egyébként a trón várományosa is lehetett volna, és aki nyilvánvaló katolikus fenyegetést jelentett."</p> <p>-1588. Nagy Armada megsemmisülése: II.</p> <p>Fülöp megtámadta hajóhadával Angliát, de az angolok a La Manche vizein megsemmisítették a legyőzhetetlennek hitt spanyol armadát.</p>	<p>ugyanis ezután Henrik az angol egyház tagjait saját hűségére felesketve lefektette az anglikán egyház alapjait. Boleyn Anna ellen a vád házasságtörés és felségárulás volt (valószínűleg koholt).</p>		
15-17 perc	Sir Francis Drake és VI. Jakab	új ismeret kialakítása	<p>„Erzsébet korában élt egy ember, akinek szerepe igen ellentmondásos a történelemben, ő Sir Francis Drake."</p> <p>Kérdések:</p> <p>1. „Mi jut eszetekbe róla?"</p> <p>Erzsébetnek nem volt utódja, sokáig bizonytalan volt, hogy ki öröklí trónját (1590-es évek shakespeare-i</p>	<p>Válaszok:</p> <p>1. Erzsébet királynő szolgálataiban álló kalóz, akinek komoly szerepe volt az Armada megsemmisítésében is. Felfedező hírében is áll: másodikként került meg a Földet, az első, aki élve tért</p>	frontális	Táblakép

			<p>királydrámáin is érződik a bizonytalan utódlás miatti aggodalom).</p> <p>Halálos ágyán nevezte csak meg Jakabot, aki skót-angol királyként követte a trónon.</p> <p>-1603-1625. VI. Jakab uralkodása (Stuart Mária fia): csoszogott, sosem fürdött, és erősen hitt a boszorkányságban, ellentétek a parlamenttel</p>	<p>haza. Az Antarktisz első felfedezője. Ellentmondásos alakja azzal magyarázható, hogy az angolok nemzeti hősként tisztelik (Erzsébet lovaggá is üttötte: Sir), a spanyoloknak viszont egyszerű kalóz, vérdíjat is kiszabtak rá (ma 8 millió dollárnak megfelelő összeg), „El Draque”-nak nevezték, jelentése sárkánykígyó.</p>		
17-22 perc	A reneszánsz dráma előzményei	új ismeret kialakítása a korábban tanultak előhívásával	<p>A gondolatmenet főbb állomásai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ez az időszak az újkori dráma megszületésének az ideje - a dráma a reneszánsz idején csak Angliában lett vezető műnem a 16. század elején (okai a társadalmi változásokban keresendők). - kiindulópontja a középkori egyházi dráma (fontos, hogy nem az antik dráma) és annak műfajai. 		frontális/egyéni	Táblakép

			Kérdések:	Válaszok:		
			<p>1. Emlékeztek-e ezekre? (A három „M”, hátha így valakinek beugrik) - a darabok igényeinek megfelelően alakultak ki a különböző színpadtípusok: „Itt is emlékezzetek vissza a középkori drámánál tanultakra!”</p> <p>2. Hogy hívtátok azt, amikor egy helyszínen többféle jelenet zajlott egyszerre?</p> <p>3. Hogy hívtátok, mikor egy utcát rendeztek be színháznak?</p> <p>4. A színészek kocsin vonultak a nézők elé.</p>	<p>1. Misztérium játékok: bibliai történetek eljátszása; Mirákulum: szentek élete, csodái kalandos formában; Moralitás: megszemélyesített bűnök és erények viadala (allegorikus)</p> <p>2. Szimultán színpad.</p> <p>3. Processziós színpad.</p> <p>4. Kocsiszínpad.</p>		
22-32 perc	Hogyan alakult át a színház a 16. században?	új ismeret rögzítése vizuális anyag segítségével	A dráma fejlődése szempontjából döntő mozzanat a színház megújulása. A középkorban és a reneszánsz kor elején nem létezett még állandó színház. Vándorszínészek	Közösen megnézzük a filmrészletet (kb. 6 perc), utána megbeszéljük észrevételeiket.	frontális/egyéni	filmrészlet: Tom Stoppard: Rosencrantz és Guildenstern halott

			<p>járták az országot, és gyakran a legmeglepőbb helyszíneken ütöttek tanyát.</p> <p>Ezzel kapcsolatban nézzünk meg egy részletet Tom Stoppard Rosencrantz és Guildenstern halott című filmjéből!</p> <p>Kérdések:</p> <p>1. Figyeljétek meg, milyen új témák jelennek meg!</p> <p>2. In flagranti jelentése</p>	<p>Válaszok:</p> <p>1. Új témák: halál, leleplezés, intrikák, gyilkosok, kísértetek, csaták, gazemberek, meggyötört szerelmesek, gyalázat, hangulati ellentétek, műfaji keveredés (clown-jelenetek)</p> <p>2. tettenérés</p>		
32-37 perc	A színházak átalakulása, helyzetük, állandó színházak bemutatása térképpel	új ismeret kialakítása	A 16. század második felében már egyre több színtársulat jött létre, amelyek már állandó helyet kerestek maguknak. A színházat ekkor a bűn		frontális	térkép a színházakról

			<p>melegágyának tartották (puritanizmus: vallási és politikai mozgalom: erkölcsi szigor), nem csoda hát, hogy a város falain kívül építették fel őket. (Térkép mutatása) Az első a Theatre 1576-ban, a Globe 1599-ben épült, amelynek Shakespeare is részvényese lett. Az állandó színházak megjelenése rangot adott a színháznak, presztízse lett.</p> <p>1. Mi az, hogy presztízsz?</p>			
37-43 perc	A Globe színház	új ismeret kialakítása	<p>„Nézzük meg a Globe Színházat közelebbről!”</p> <p>- kívülről nyolcszögletű, belül kör alakú, többemeletes, fából készült, felül nyitott: természetes fényenél tartották az előadásokat. - szegényebbek a földszinten, gazdagabbak az emeleten</p>	1. Tekintély, befolyás.	frontális	képek a Globe-színházról (belső felépítés, akkor és most)

			<p>- a színpad hármas beosztása: előszínpad (sokszereplős jelenetek, pl. csaták), hátsó színpad (szobákban történt események), erkély (magasban történt események: „erkély-jelenet”</p> <ul style="list-style-type: none"> - nem voltak díszletek - nem felvonások, hanem jelenetek - a női szerepeket is férfiak alakították <p>1. Az „arisztotelészi hármas egység” nem érvényesült, mit jelent ez?</p>			
43-45 perc	Házi feladat	új ismeretek	Táblára felrajzolni egy	Házi feladat leírása a	frontális/egyéni	Táblakép/füzet

1. Cselekmény, tér, idő egysége. Jóllehet ismerték, hiszen Castelvetro már ekkor fellépett a „hármas egység” igényével. Az angol dráma nem alkalmazkodott a szabályokhoz, kialakította a saját dramaturgiáját sűrített, mozgalmas cselekmény, valódi drámai küzdelem és árnyalt jellemrajz segítségével.

	kiadása	rendszerbe foglalása	<p>táblázatot, ami az órán elhangzottakból indul ki, és segít feldolgozni a reneszánsz drámával kapcsolatos új információkat.</p> <p>Szorgalmi feladat: „Shakespeare volt-e Shakespeare?”</p>	füzetbe.		
--	----------------	----------------------	---	----------	--	--

Táblakép

Az angol reneszánsz

1. Történelmi háttér

- 1558-1603. I. Erzsébet
- 1588. Nagy Armada megsemmisülése
- Sir Francis Drake
- 1603-1625. VI. Jakab

2. A reneszánsz dráma előzményei

- középkori egyházi dráma:
misztérium, mirákulum és moralitás

- színpadtípusok:
szimultán, processziós és kocsiszínpad

3. A reneszánsz dráma

- új témák (Tom Stoppard: Rosencrantz és Guildenstern halott)

4. A színházak helyzete

- puritanizmus
- 1576. Theatre, 1599. Globe

5. A Globe színház